

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**Соціальне і правове забезпечення волонтерської
діяльності в Україні в умовах безпекових викликів**

МАТЕРІАЛИ

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
27 квітня 2023 року*

Київ – 2023

УДК 342.349.3:364-322(477)

Рекомендовано до друку Вченою радою Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (протокол № 5 від 27.04.2023 р.).

Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / за заг. ред. П. В. Горінова, Р. Г. Драпушка; Навчально-науковий інститут права УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 27 квітня 2023 р.). Київ, 2023. 246 ст.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне і правове забезпечення волонтерської діяльності в Україні в умовах безпекових викликів» містять короткий зміст результатів науково-дослідних робіт студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників та наукових співробітників закладів вищої освіти, наукових установ і організацій. Збірник присвячений актуальним проблемам соціального захисту, охорони здоров'я, правового регулювання та підтримки волонтерів, а також аналізу практики застосування законодавчих та нормативних актів у цій сфері. Збірник містить цінну інформацію для дослідників, викладачів, практиків та всіх, хто цікавиться проблемами волонтерства в Україні та має намір допомогти розвитку цього напрямку в державі.

Розраховано на усіх зацікавлених проблемами волонтерської діяльності в їх соціальних і правових аспектах.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

©Автори публікацій, 2023

©Навчально-науковий інститут права, 2023

©Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023

КУПЧАК НАТАЛІЯ,
студентка IV курсу ОР «Бакалавр»
Навчально-наукового інституту права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ТОКАРЧУК ОЛЬГА,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри історії та теорії держави та права
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

ПРАВОВИЙ СТАТУС ВОЛОНТЕРА В УМОВАХ ВІЙНИ

24 лютого 2022 року Російська Федерація розпочала широкомасштабне вторгнення в Україну. В перші дні війни сотні тисяч українців визвалися обороняти нашу територію, вступивши до лав Збройних Сил України. Але є багато з тих, хто не зміг зі зброєю в руках чинити опір країні-агресору, і вони почали допомагати в тилу та займатися волонтерською діяльністю.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтерська діяльність – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська допомога – роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерам. Волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської діяльності [1].

Волонтерами можуть стати повнолітні громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах та які є дієздатними. Особи, яким від 14 до 18 років здійснюють волонтерську діяльність за згодою батьків (усиновлювачів), прийомних батьків, батьків-вихователів або піклувальників. Що стосується іноземців та осіб без громадянства, то вони здійснюють свою діяльність через організації та установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів, інформація про які

розміщена на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності [2, с. 42].

В умовах повномасштабної війни, що розгорнула Росія проти України, ризикуючи своїм життям, волонтери допомагають усім хто потребує допомоги та уваги. Їхня діяльність полягає у перевезенні громадян у більш безпечні місця, забезпеченні осіб продовольчими товарами, необхідними речами, ліками, наданні їм правової та психологічної допомоги. Волонтерська діяльність ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості [3, с. 115].

Волонтер має право розраховувати на належні умови провадження волонтерської діяльності, зокрема:

- отримання достовірної, точної та повної інформації про порядок та умови волонтерської діяльності;
- забезпечення спеціальними засобами захисту, спорядженням та обладнанням.

Також волонтер має інші права:

- зарахування часу здійснення волонтерської діяльності до навчально-виробничої практики в разі її проходження за напрямом, що відповідає отриманій спеціальності, за згодою навчального закладу;
- відшкодування витрат, пов'язаних зі здійсненням волонтерської діяльності, в порядку визначеному Законом;
- інші права, передбачені договором про провадження волонтерської діяльності та законодавством.

Згідно Закону України «Про волонтерську діяльність», волонтер зобов'язаний:

- сумлінно та вчасно виконувати обов'язки, пов'язані з провадженням волонтерської діяльності;
- у випадках, визначених законодавством, проходити медичний огляд та надавати довідку про стан здоров'я;
- у разі необхідності проходити подальшу підготовку (перепідготовку);

- не допускати дій і вчинків, які можуть негативно вплинути на репутацію волонтера, організації чи установи, на базі якої провадиться волонтерська діяльність;

- дотримуватися правового режиму інформації з обмеженим доступом;

- у разі укладення договору про провадження волонтерської діяльності та одностороннього розірвання договору з ініціативи волонтера відшкодувати прямі збитки, завдані ним, якщо це передбачено договором;

- відшкодувати майнову шкоду, заподіяну внаслідок здійснення ним волонтерської діяльності, відповідно до Закону [1].

На сьогодні спрямованість українського волонтерства передусім стосується двох основних цільових груп громадян:

1) Збройні Сили України, захисники, військовослужбовці – волонтерська допомога Збройним Силам України як у зоні активних бойових дій, так і в тилу.

2) громадяни, які постраждали внаслідок збройної агресії.

Однак волонтерська допомога в умовах повномасштабного вторгнення широко надається не лише військовим, а й громадянам України. Серед постраждалих від збройної агресії громадян України виокремлюють три основні підгрупи, кожна з яких має свої особливості, проблеми та потреби, а саме:

1) вимушені переселенці та їх сім'ї, що переїхали з тимчасово окупованих територій та прифронтових зон;

2) мешканці прифронтових та тимчасово окупованих територій, що не покинули своє місце проживання;

3) населення звільнених (деокупованих) територій, що потребують допомоги у відновленні умов життя – перш за все житла, інфраструктури, доступу до користування найбільш необхідним – газом, водою, електроенергією, транспортом, медпослугами [4, с. 282-285].

Отже, в умовах повномасштабної війни, що розпочала Росія проти України, в умовах складного військово-політичного, економічного становища нашої держави, ми продовжуємо боротьбу з агресором і продовжують цю

боротьбу волонтери, тому на сьогодні питання волонтерської діяльності та правового статусу волонтера є дуже актуальним. Вони боронячи Україну без зброї, виконуючи надзвичайний обсяг робіт: переправляють громадян у більш безпечні місця, забезпечують осіб продовольчими товарами, необхідними речами, ліками, надають правову та психологічну допомогу, по-деколи ризикують і своїм життям.

Список використаних джерел:

1. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 42. Ст. 435.
2. Посібник волонтера: навч. посіб. / В.В. Вашкович та ін. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.
3. Попова С.М. Волонтерська діяльність в умовах війни на території України // Проблеми сучасної поліцейстики. Харків, 2022. С. 114-118.
4. Панькова О., Касперович О. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей післявоєнного відновлення країни. // Журнал Європейської економіки. Видання Західноукраїнського національного університету. Липень-серпень 2022. Том 21 № 3 (82). С 277- 294.